

«BOTXENSKI I COMPANYIA», POSA L'AUTOR CATALÀ EN EL PRIMER LLOC DE LA NARRATIVA CATALANA

Fonalleras i companyia

Discret i tímid en aparença, de conversa fàcil i barrinador constant, Josep Ma. Fonalleras és, a parer dels crítics, un dels escriptors joves amb més futur. Capaç de dissecar el llenguatge amb precisió d'entomòleg, disfruta ara d'una beca de la Generalitat de Catalunya per a la creació literària.

Ramon Aymerich

La lectura de *Botxenski i companyia* i els cent quilòmetres que separen la selva barcelonina d'aquest ciutadà gironí ens havien acostumat a una imatge distorsionada —«Dr. Fonalleras, suposo»— d'aquest jove narrador. Vist de prop, Fonalleras és un individu rigorós amb ell mateix i amb el que fa. Responsable d'un treball que, no per desconegut, és menys sòlid.

—*Abans de publicar Botxenski i companyia ja havien sortit dos llibres teus al carrer...*

—Entre dos i tres, sí. Un petit conte a *Mixtura*, que era una recopilació de contes finalistes al premi Josep Manuel Casero, que després guanyaria amb *El Rei del Mambo*, un recull de contes. Després també vaig fer una història del Teatre Municipal de Girona, que em venia de gust perquè m'havia dedicat a aquestes coses del teatre. I més tard, *Un sofà a la riba*, un recull d'articles públicats a *Punt Diari*.

—*En tot cas, sembla crònic que als de Girona no se us conegui massa aquí baix...*

—Home, si publiqués en una editorial gironina, de tant en tant pots trobar alguna cosa, de casualitat, a la Fira de Sants. Però quasi tota la distribució es fa a Girona. En el cas d'*El rei del mambo*, recordo que només vaig tenir una sola crítica, a l'*Avui*.

—*El cas Fonalleras pot no ser l'únic...*

—Sí, és clar. El premi Josep Manuel Casero de narrativa curta ha permès l'aparició de gent com la Ma. Mercè Roca o jo mateix. Després n'hi ha dos o tres més que, sense ser xovinista, tenen una qualitat equiparable a molts dels que es venen a Barcelona.

—*¿I com es produeix, doncs, el teu salt a Barcelona?*

—Bé, en el meu cas, va ser tot molt casual. Vaig coincidir amb Xavier Folch en un dels premis Prudenci Bertrana. Vaig presentar-li el projecte de *Botxenski* i d'ací va sortir la idea del llibre.

—*¿Quan és que «Botxenski» fa aparició a la teva vida?*

—Una mica a l'atzar. Va començar en una revista de bibliòfil, *Senyal*, en tres contes que al llibre es converteixen en un de sol. Però el pesonatge, el Botxenski camaleònic, ja era allà en embrió. Després repasses coses que tens preparades i t'adones que els falta alguna cosa, i aquesta és Botxenski.

—*El que més ha sorprès ha estat la diversitat de mons en què és capaç de moure's el teu personatge. ¿Com és, per exemple, que Botxenski esdevé caçador de dinosaures?*

—Això dels dinosaures ja apareixia en un conte —«El Dr. Livingstone, suposo»— que es recollia a *El rei del mambo*. Era una fixació sobre la cosa aquesta exòtica i africana. Tot va sortir d'un reportatge televisiu sobre la desaparició dels dinosaures. Es veu que era perquè no podien consumir prou d'herba com el cos els demanava. És la típica anècdota que et fa gràcia i te l'apuntes. Ho pots treure del còmic, de les lectures, del cinema...

—*¿Ets sentit influït per altres llenguatges com el còmic, el cinema, o la televisió?*

—No, tot això són referències i punt. Totes les influències que puguis trobar a aquest nivell ho són amb J. D. Salinger. Sobretot en intentar donar molt d'èmfasi a la forma sense per això fer experiments.

—*Les referències del llibre a Salinger són, però, molt més explícites...*

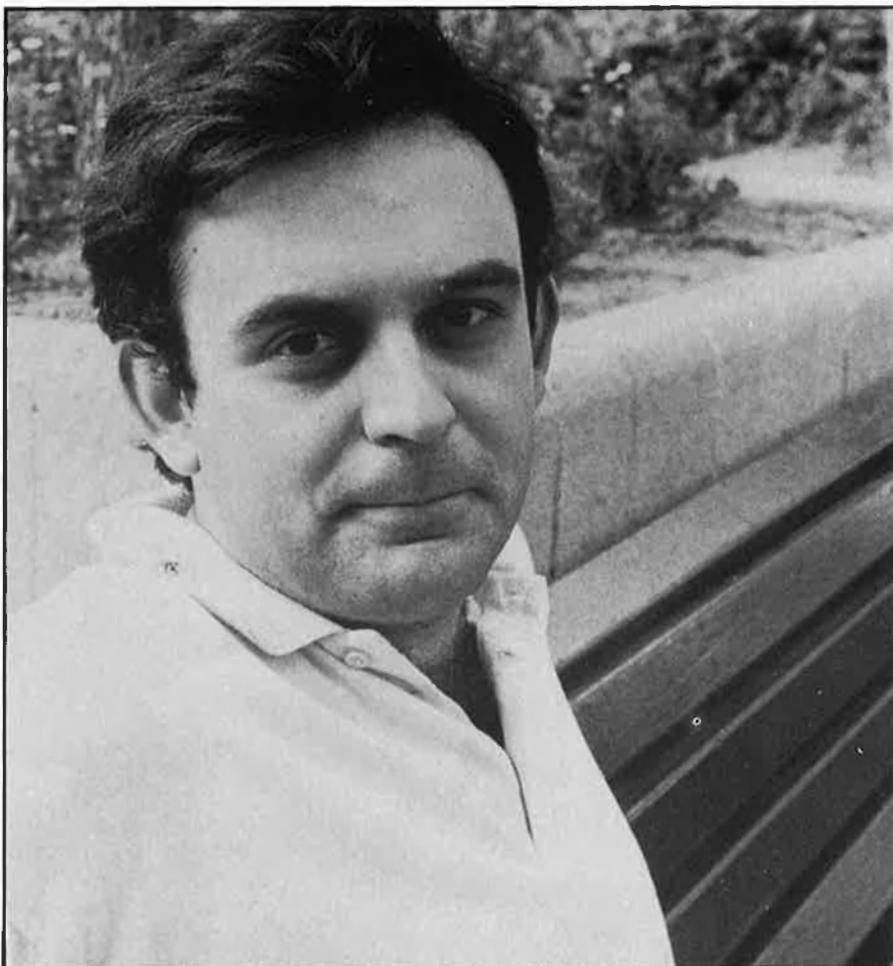
—Sí. I les faig amb moltes ganes, amb tota la intenció. Sobretot en contes com «Els Cardoso aprenen a ballar». El que més retinc de Salinger és el fet d'intentar crear una atmosfera a partir de detalls aparentment insignificants però que, contemplats en conjunt, tenen una coherència. No denotar res, no explicar gaire les coses i moure's d'un costat a l'altre amb tota llibertat. A *The Catcher in the rye*, l'ingenu seductor, Salinger fa dir a un dels seus personatges una frase que a mi m'agrada molt. És la història d'un seu amic que és suspès en oratòria perquè quan ha d'explicar la història de la granja dels seus pares, en lloc de parlar de porcs i animals, ell s'estén sobre un seu oncle que tenia la pòlio. Aleshores, el personatge fa una certa defensa poètica de la llibertat de digressió si és que un en té ganes...

—*Mirant més a prop, els crítics parlen també de les influències d'un Trabal...*

—Sí, Trabal sembla obligat, si més no en coses de concepte i atmosfera. Però per a mi, encara que pugui semblar paradoxal, ha estat molt important un llibre com els *Mites*, de Jordi Sarsanedas. Després Pla, i amb més raó a les comarques gironines, per la quantitat de recursos que té. També Carner, Foix i Víctor Català. Clar, jo trobaria ara una mica fora de to el que feien aquesta gent, però en el pla estrictament tècnic, aprens molt.

—*Es parla sovint de tota una generació de narradors que us moveu ara entre els vint-i-cinc i trenta anys. ¿T'hi pots sentir emparentat amb algun d'ells?*

—T'hi pots sentir per raons d'edat,

«Si no hi ha un llenguatge que aguanti la història, a mi no em diu res.

o de tractar temes similars. Però encara és massa d'hora per saber els lligams entre uns i altres. En un moment, Monzó va escriure un català que era interessantíssim, que trencava motlles, però que ara ja pertany a una altra generació.

—*Però potser et sentiràs més acostat a algú...*

—Home, amb Sergi Pàmies, hi puc trobar alguns registres semblants, però tampoc és tan fàcil. A mi em sembla que el bàsic és el llenguatge. Si expliques la història d'una noia que trenca amb el nòvio o d'un bar on es consumeix molta coca, doncs molt bé. Però a mi, l'única cosa que em serveix és el llenguatge, tinc una fixació quasi absoluta per la forma. Si no hi ha un llenguatge que aguanti la història, a mi no em diu res.

—*Tu has parlat també alguna vegada d'una certa unanimitat a l'hora de treballar el llenguatge. Per entendre'ns, allò que en diuen, la batalla entre el heavy i el light.*

—Sí, és clar, jo no em sento bé escrivint ni d'una manera ni de l'altra. Suposo que des de Girona la cosa es veu molt diferent. Aquí a Barcelona, quan vens, sents parlar molt castellà,

i a Girona costa molt més. Allà el català és molt més col·loquial i només has d'agafar els registres lingüístics que t'interessen. El que a Girona et surt amb certa tranquil·litat, aquí a Barcelona és mes conscient. No sé, és una opinió, ¿eh!

—*¿Penses llançar-te a la novel·la?*

—Bé, el que estic fent ara amb la beca de la Generalitat —els *Materials...*— no serà una novel·la en el sentit que no tindrà una estructura formal profunda, però és més que un recull de contes. Es tracta d'un personatge únic que, per una banda explica històries de quan era petit i després explica històries de quan anava amb dones, molt a l'estil de Truffaut a *L'home qui animait les femmes*.

—*En una entrevista, Monzó deia que la literatura estava menys protegida que, posem per cas, la dansa. ¿Tu, t'hi trobes a gust, en la teva situació de becari?*

—Ah, jo ho trobo sensacional. Això de la beca és una solució vàlida, paral·lela als premis literaris. Et deslliura de preocupacions econòmiques i, d'altra banda, et permet treballar amb més facilitat. Com a política la trobo molt, molt positiva. □